

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobkyně **Y. Y.**, advokátkou Mgr. Terezou Horáčkovou, se sídlem AK Lánská 453, Líbeznice, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 2. 2005, č. j. 24 Az 559/2004 - 53,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III.** Soudem ustanovené advokátce Mgr. Tereze Horáčkové **se přiznává** odměna a náhrada nákladů hotových výdajů ve výši 2150 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 3. 2004, č. j. OAM-716/VL-07-12-TZ-2003 byla jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost stěžovatelky o udělení azylu.

Žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí krajský soud výše označeným rozsudkem zamítl; proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka kasační stížnost, v níž uplatňuje důvody

podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Namítá, že žalovaný nesprávně posoudil právní otázku, a to že stěžovatelka nespĺňuje důvody pro udělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu. Žalovaný nesprávně posoudil status stěžovatelky, neboť na základě vízové povinnosti, která byla vůči občanům Ukrajiny od 1. 9. 2003 zavedena ze strany Polska, se nemůže do tohoto státu vrátit. Správní orgán se nezabýval dostatečně důvody, které stěžovatelka v žádosti uvedla, byl tak porušen § 3 a § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu. Důkazy, které se správní orgán opatřil nebyly úplné, jeho rozhodnutí není rovněž dostatečně odůvodněno. Žalovaný se také dostatečně nezabýval otázkou náboženství na území Ukrajiny, když právě z důvodu stěžovatelčina vyznání, se tato cítí být utlačována. Správní orgán porušil čl. 33 Úmluvy o postavení uprchlíků, který zakazuje vyhostit nebo vrátit uprchlíka jakýmkoli způsobem na hranice území, ve kterých by byl ohrožen jeho život; tím porušil i čl. 10 Ústavy ČR. Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy; v dalším odkázal na správní spis. Navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Ke skutečnostem, které stěžovatelka uvedla poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí soud nepřihlížel (ust. § 109 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí v mezích uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatelka podala dne 20. 2. 2003 žádost o udělení azylu, uvedla v ní, že je katolického vyznání, není a nebyla členkou žádné politické strany. Po smrti manžela měla problémy s jeho rodiči, kteří po ní požadovali peníze za dům, obviňovali ji z jeho smrti. Nemohla jejich osočování dále snášet, proto se rozhodla opustit vlast a odjet za dcerou do České republiky. V pohovoru konaném dne 4. 3. 2003, který byl na žádost stěžovatelky veden v ruském jazyce potvrdila výše uvedené důvody, dále dodala, že z Ukrajiny odjela mikrobusem 24. 4. 2002. Po příjezdu na ukrajinsko-polské hranice musela společně s ostatními vystoupit, po provedené pasové kontrole pokračovali v cestě přes Polsko. O azyl v Polsku nepožádala, protože zde nikoho nemá. V případě návratu do vlasti se obává dalšího jednání příbuzných.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování

hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu. V této souvislosti Nejvyšší správní soud je nucen konstatovat, že stěžovatelka neuvedla žádné relevantní důvody, které by zakládaly postavení uprchlíka, proto její námitka stran porušení Úmluvy je nedůvodná.

Tvrzenou nezákonnost spatřuje stěžovatelka v nesprávném postupu správního orgánu i soudu v otázce možnosti udělení azylu dle § 12 a § 14 zákona o azylu. V souzené věci bylo aplikováno ustanovení § 16 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle níž se takovou zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit. Jak vyplynulo z informací o hodnocení Polska jako bezpečné třetí země, legislativní úprava problematiky azylu v této zemi odpovídá mezinárodním principům ochrany uprchlíků zakotveným v Ženevské úmluvě a Newyorském protokolu, a tyto principy jsou také v praxi dodržovány. Státní orgány této země nevracejí uprchlíky do zemí, kde by jejich život nebo osobní svoboda byly ohroženy na základě rasy, náboženského vyznání, národnosti, příslušnosti k určité společenské skupině nebo politického přesvědčení nebo kde jim hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu smrti anebo jejich život je ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Na základě uvedených informací nelze považovat Polsko za zemi, která by nespĺňovala znaky bezpečné třetí země. Stěžovatelka ani sama žádné konkrétní důvody, které by vedly k jinému závěru neuvedla.

Podstatou a smyslem azylového řízení je, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovou zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Azylové zákonodárství České republiky v kontextu právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích vnímá právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit. Polsko je na základě získaných informací o azylové proceduře v této zemi, jakož i podle zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Polsku za rok 2000 a 2001 demokratickým státem, v němž jsou dodržována a respektována základní lidská práva a svobody; žalovaný ani soud nepochybil při hodnocení Polska jako třetí bezpečné země. Z tohoto pohledu argumentace stěžovatelky nemá oporu v zákoně ani realitě. Odůvodňuje-li stěžovatelka skutečnost, že o azyl požádala v České republice proto, že zde má příbuzné a v Polsku nikoho nezná, není takový důvod relevantní pro jiné hodnocení, než učinil žalovaný. Nad rámec odůvodnění Nejvyšší správní soud

konstatuje, že členské země EU postupují při posuzování žádostí o azyl podle nařízení Rady ES č. 343/2003, přičemž kritériem pro určení země, která provede řízení o udělení azylu, je prokázání vstupu na území.

Žalovaný ani krajský soud nikterak nepochybil, když shledal žádost stěžovatelky o udělení azylu zjevně nedůvodnou, přičemž správně aplikoval ust. § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplyne nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. e) zákona, totiž, že stěžovatelka přichází ze země, kterou Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, správní orgán zamítne žádost jako zjevně nedůvodnou, přičemž v daném případě správní orgán rozhoduje konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Skutečnost, že se žalovaný a následně i soud nezabýval zkoumáním podmínek pro udělení azylu dle § 12, a § 14 nemůže proto způsobit nezákonnost rozhodnutí. Ze stejného důvodu potom nepřislušelo žalovanému zabývat se překážkou vycestování dle § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými námitky stěžovatelky stran nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Stěžovatelka namítá vady řízení pouze v obecné rovině, aniž by uváděla, v čem konkrétně správní orgán pochybil, které skutečnosti nezjišťoval nebo které důkazy neprovedl.

Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatelka nebyla ve vypovězení důvodů, které ji k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezována. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní. Napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatelku z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil. Stěžovatelka byla v protokolu o pohovoru řádně seznámena s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohla navrhnout doplnění důkazů z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádala, ani neuvedla žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný.

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatelkou uplatněné námitky podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. neshledal Nejvyšší správní soud důvodnými, a proto kasační stížnost postupem dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení nevznikly, resp. je nepožadoval.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanovena advokátka; v takovém případě hradí náklady řízení stát. Ustanovené advokátce pro řízení o kasační

stížnosti byla přiznána odměna včetně paušální náhrady dle ust. § 7, 9 odst. 1 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (advokátní tarif), a to za 1 úkon právní pomoci – převzetí věci 1000 Kč, 1 úkon sepsání kasační stížnosti 1000 Kč a paušální náhrady 2 x 75 Kč. Částka ve výši 2150 Kč bude uhrazena z účtu NSS do rukou advokátky ve stanovené lhůtě.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. února 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu